

2. 11. 2001

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Proč zapisovat ochranné známky!

Jste podnikatel a užíváte v souvislosti se svou podnikatelskou činností řadu označení? Nějakým způsobem označujete své výrobky a nějak se jmenuje vaše společnost? Potom je namístě uvažovat, jakým způsobem zajistit právní ochranu těchto označení. Ochranu práv na označení poskytují instituty ochranných známek, označení původu výrobků a institut obchodní firmy. Nejrozšířenějším způsobem označování výrobků a služeb jsou ochranné známky jako označení všestranně použitelná. V dnešním článku zodpovíme otázky proč a jak registrovat ochranné známky a shrneme práva majitelů známek.

Jste podnikatel a užíváte v souvislosti se svou podnikatelskou činností řadu označení? Nějakým způsobem označujete své výrobky a nějak se jmenuje vaše společnost? Potom je namístě uvažovat, jakým způsobem zajistit právní ochranu těchto označení. Ochranu práv na označení poskytují instituty ochranných známek, označení původu výrobků a institut obchodní firmy. Nejrozšířenějším způsobem označování výrobků a služeb jsou ochranné známky jako označení všestranně použitelná. V dnešním článku zodpovíme otázky proč a jak registrovat ochranné známky a shrneme práva majitelů známek.

Užívání označení výrobků a služeb má velice dlouhou tradici. Již ve starověku označovali výrobci své zboží různými značkami, písmeny, iniciálami nebo grafickými a obrazovými symboly. S rozvojem obchodu a průmyslu v 2. polovině 19. století je spojen nárůst významu označování výrobků a služeb a také nárůst významu jejich právní úpravy. Nejvýznamnějším způsobem ochrany označení zboží a služeb jsou ochranné známky.

Ochranná známka je označení, které slouží k rozlišení výrobků nebo služeb na trhu. Účelem ochranné známky je odlišit výrobky a služby stejného druhu vyráběné nebo poskytované různými producenty a poskytovateli služeb. Ochranné známky pomáhají také spotřebitelům, aby se snadněji orientovali v nabídce zboží a služeb. Spotřebitel si může pomocí známek lépe vybrat z široké nabídky a vsadit na tzv. „osvědčenou značku“. Mnoho společností investuje obrovské náklady do propagace a reklamy svých výrobků a služeb, které jsou označovány ochrannými známkami. Ochranné známky, tak vstupují do vědomí každého z nás a stávají se tak nedílnou součástí našeho každodenního života.

Právní úprava je dána zákonem č. [137/1995](#) Sb., o ochranných známkách (dále jen ZOZ) a vyhláškou Úřadu průmyslového vlastnictví č. [213/1995](#) Sb., k provedení zákona o ochranných známkách. Dále tuto problematiku upravuje zákon č. [386/1992](#) Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Ochrannou známkou je podle § 1 ZOZ označení tvořené slovy, písmeny, číslicemi, kresbou nebo tvarem výrobku nebo jeho obalu, popřípadě jejich kombinací, určené k rozlišení výrobků nebo služeb pocházejících od různých podnikatelů a zapsané do rejstříku ochranných známek, vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví.

Ochrannou známku si může přihlásit každá fyzická nebo právnická osoba pro výrobky nebo služby, které jsou k datu podání přihlášky předmětem jejího podnikání. Z toho vyplývá, že přihlašovatel musí být podnikatelem a že známku si může přihlásit pouze pro výrobky nebo služby, které má přihlašovatel uveden v předmětu podnikání (činnosti). Přihlášku ochranné známky může podat přihlašovatel sám nebo si může zvolit zástupce, nejčastěji advokáta nebo patentového zástupce. V

případě, že přihlašovatel nemá trvalý pobyt nebo sídlo na území České republiky, musí přihlášku podávat prostřednictvím advokáta nebo patentového zástupce, kteří jsou členy České advokátní komory nebo Komory patentových zástupců. Podáním přihlášky, která splňuje všechny zákonné náležitosti (§5 ZOZ), vzniká přihlašovatelovi právo přednosti před každým, kdo by si následně přihlásil shodné nebo zaměnitelné označení pro stejné nebo podobné výrobky nebo služby.

Ochranná známka má všestranné využití. Lze ji využít na výrobcích nebo na jejich obalech, můžeme ji umístit také na obchodní listiny, na propagační materiály apod.

Ochranné známky mohou mít následující podobu:

- Slovní: ochranná známka je slovním označením v běžném nebo ve zvláštním grafickém písmu (např. NOKIA, IBM, DUREX apod.)
- Obrazovou: jedná se o zobrazení různých motivů. Klasickým příkladem obrazové ochranné známky je například okřídlený šíp firmy Škoda
- Prostorovou, resp. trojrozměrnou: zpravidla se jedná o označení tvořené tvarem výrobku nebo jeho obalu.
- Kombinovanou: jedná se o kombinace tvaru výrobku nebo obalu se slovy nebo kresbou (např. láhev s etiketou)

Známka může být přihlášena i v černobílém nebo barevném provedení. U barevných známek se ochrana vztahuje i na užité barvy a jejich uspořádání, taková známka se však musí důsledně užívat pouze v tom barevném provedení, v kterém byla zapsána.

Rozhodneme-li se registrovat si označení jako ochrannou známku je nutné dbát na to, aby takové označení bylo pokud možno snadno zapamatovatelné, snadno vyslovitelné, dobře odlišitelné od ostatních známek a aby dobře esteticky působilo. Pouze potom může ochranná známka správně oslovovat spotřebitele, a tak řádně plnit své funkce.

Aby mohlo být určité označení zapsáno do rejstříku ochranných známek, musí splňovat základní podmínky obsažené v známkovém zákonu, zejména nesmí být vyloučeno z možnosti zápisu do rejstříku ve smyslu § 2 a 3 ZOZ. Podrobnější rozbor těchto podmínek jde již nad rámec dnešního tématu, a proto pouze odkazujeme na příslušná ustanovení ZOZ a případně také na odbornou literaturu.

Pro podnikatele, který se rozhoduje, zda si má nějaké označení zaregistrovat jako ochrannou známku, je důležité vědět, jakou ochranu mu známka poskytne. Základní práva majitele ochranné známky jsou:

1. Majitel ochranné známky má výlučné právo označovat své výrobky nebo služby ochrannou známkou, pro které je zapsána a zároveň užívat spolu s ochrannou známkou značku R v kroužku □ jako informaci o tom, že známka je zapsána ("Registered") do rejstříku ochranných známek vedeného u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR (§13 ZOZ).
2. Bez souhlasu majitele nesmí označení shodné nebo zaměnitelné s ochrannou nikdo užívat pro stejné nebo podobné výrobky a služby, pro které je tato ochranná známka zapsána. Taktéž ji nikdo nesmí užívat ani ve spojení s těmito výrobky nebo službami (§14 ZOZ).
3. Majitel ochranné známky má vůči každému, kdo uvádí nebo hodlá uvést na trh výrobky či služby, právo na informaci o původu výrobků či dokladů provázejících výrobky nebo služby, na nichž je umístěno označení shodné nebo zaměnitelné s jeho ochrannou známkou (§14 odst. 2 ZOZ).
4. Majitel ochranné známky je oprávněn požadovat na vydavateli publikace, v níž je jeho ochranná známka reprodukována, zveřejnění údaje, že jde o ochrannou známku, včetně uvedení čísla zápisu do rejstříku (§ 14 odst. 3 ZOZ)
5. Majitel se může u příslušného soudu domáhat, aby každému bylo zakázáno užívat jeho ochranné

známky nebo označení s ní zaměnitelná pro stejné nebo podobné služby a výrobky a aby předměty, označené způsobem, jímž došlo k porušení práv majitele, byly staženy z trhu. Majitel ochranné známky může vznést také další požadavky uvedené v § 15 ZOZ.

6. Byla-li zásahem do práv z ochranné známky způsobena škoda, má poškozený právo na její náhradu. Byla-li tímto zásahem způsobena nemajetková újma, má právo na přiměřené zadostiučinění, které může spočívat v peněžitém plnění (§ 15 odst. 3 ZOZ).

7. Majitel může poskytnout právo k užívání svých ochranných známek jinému právnímu subjektu licenční smlouvou. Licenční smlouva nabývá účinnosti vůči třetím osobám až dnem zápisu licenční smlouvy do rejstříku ochranných známek vedeného u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR. O tento zápis je dle zákona povinen požádat majitel (§ 18 ZOZ).

8. Majitel může své ochranné známky převést buď pro všechny výrobky nebo služby, pro něž jsou zapsány, nebo jen pro jejich část, a to písemnou smlouvou na jinou fyzickou nebo právnickou osobu, jestliže tyto výrobky nebo služby jsou k datu uzavření smlouvy o převodu předmětem jejího podnikání. Smlouva o převodu nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do rejstříku ochranných známek. O tento zápis je povinen požádat u Úřadu průmyslového vlastnictví nabyvatel ochranné známky (§ 19 ZOZ).

8. Majitel může své ochranné známky poskytnout jako zástavu. Zástavní právo k ochranné známce vzniká zápisem do rejstříku. O tento zápis je povinen požádat zástavní věřitel (§21 ZOZ).

Porušování práv k ochranné známce je za podmínek stanovených v trestním zákoně (zejména § 150) trestným činem.

V podmínkách tržního hospodářství plní ochranné známky důležitou soutěžní úlohu, chrání pozici jednoho podnikatele proti druhému. Podnikatelé se pomocí těchto známek snaží upoutat pozornost odběratelů a spotřebitelů na své produkty. Na druhé straně spotřebitelům poskytuje ochranná známka informaci o známosti výrobku o jejich kvalitě a obvyklých vlastnostech.

Ochranná doba zapsané ochranné známky je deset let od data podání přihlášky u Úřadu průmyslového vlastnictví. Ochrannou dobu je možné na žádost majitele známky prodloužit vždy na dalších deset let. Takto lze prodlužovat ochranou dobu dle potřeby po neomezenou dobu.

Ochranná známka zapsaná do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví je platná pouze v České republice. Příslušnou ochranu svých známek v zahraničí si může přihlašovatel zajistit několika způsoby:

1. Tzv. národní cestou, kdy se známka přihlašuje u zápisného úřadu v tom státě, kde si chceme zajistit ochranu.
2. Prostřednictvím mezinárodního zápisu ochranných známek na základě Madridské dohody o mezinárodním zápisu ochranných známek a Protokolu k této dohodě.
3. Pro ochranu na celém území Evropské unie můžeme zvolit institut evropské známky.

Pro registraci užívaných označení jako ochranných známek mluví také značná cena, kterou tyto známky mohou mít. Potom je přímo nezbytné zajistit si potřebnou ochranu svého majetku. Pro ilustraci uvádím přehled nejcenějších značek světa (údaje jsou převzaty z žebříčku společnosti Interbrand, uveřejněno v Hospodářských novinách dne 27.7.1999). Údaje jsou uváděny v následujícím pořadí: pořadí, značka, země původu, odvětví, hodnota značky (v mld. USD) 1. Coca - Cola USA nápoje 83,845 2. Microsoft USA software 56,645 3. IBM USA IT/počítače 43,781 4. General Electric USA elektronika 33,502 5. Ford USA automobilový průmysl 33,197 6. Disney USA zábavní průmysl 32,275 7. Intel USA IT/počítače 30,021 8. McDonald's USA potraviny/restaurace 26,231 atd.

Ochranná známka poskytuje svým majitelům poměrně komplexní ochranu jejich označení. Výše jsme

charakterizovaly institut ochranných známek, podrobně jsme uvedly práva, která mají majitelé registrovaných známek, nastínili jsme proces registrace ochranných známek a uvedli jsme další skutečnosti odpovídající na otázku „Proč si chránit používaná značení prostřednictvím institutu ochranných známek?“.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatelé](#)